

ІННА АНТІПІНА

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3845-9629>

*доктор філософії, викладач кафедри теорії та історії культури,
начальник науково-інформаційного відділу*

Центру музичної україністики імені Героя України М. Скорика

НМАУ ім. П. І. Чайковського

(Київ, Україна)

©Антіпіна І., 2024.

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ ДЛЯ СУЧАСНИХ МИТЦІВ

Культурна спадщина є невід'ємною частиною національної ідентичності, яка збагачує та надихає митців у різних сферах мистецтва. Сьогодні її вплив на сучасне мистецтво проявляється як у прямому зверненні до традиційних форм і символів, так і через переосмислення культурних елементів у контексті сучасних реалій. Сучасні митці використовують культурну спадщину як джерело натхнення для створення нових форм вираження, зберігаючи при цьому зв'язок із традиціями та спадщиною минулого. Музична спадщина кожної нації є ключовим елементом її культурної ідентичності. Народна музика та музичні традиції передаються з покоління в покоління, тим самим формуючи національне мистецтво. Для сучасних музикантів і композиторів музична спадщина служить не лише джерелом натхнення, але й засобом збереження культурних традицій в умовах глобалізації. Взаємодія між народною музикою та сучасними музичними формами створює нові художні напрями, які підтримують актуальність музичної культури.

Сучасні українські митці активно використовують елементи культурної спадщини у своїх роботах, що дозволяє їм не тільки підтримувати зв'язок із національною культурою, але й відкривати нові горизонти для творчого експерименту. Народні ремесла, фольклор, архітектура та музика стають базою для нових форм мистецтва, які поєднують автентичні елементи з інноваційними підходами.

Наприклад, у статті «Традиції народного мистецтва в сучасному образотворчому мистецтві України» [1] досліджено, як сучасні художники адаптують народні орнаменти та символіку до новітніх технік, що дозволяє зберегти національні традиції в сучасному художньому процесі. Це створює важливий

контекст для збереження культурної спадщини, яка стає основою для інтерпретації сучасних реалій.

Народна музика завжди була важливим джерелом для композиторів, і цей вплив продовжує зростати в сучасній музичній практиці. Сучасні композитори активно інтегрують народні мотиви у свої твори, створюючи нові композиції, які поєднують фольклорні елементи із сучасними стилями, такими як електронна музика, джаз або рок.

Яскравим прикладом є гурт *Onuka*, який поєднує електронну музику з традиційними українськими народними інструментами, як-от бандура та сопілка. Це дозволяє зберігати автентичність народних мелодій, але в сучасному форматі, роблячи їх привабливими для молодшої аудиторії.

Українська композиторська школа активно використовує народні мелодії та гармонії в сучасних академічних творах. Такі композитори, як-от Мирослав Скорик, Юрій Ланюк і Валентин Сильвестров, вплітають у свої твори мотиви українського фольклору, переосмислюючи їх через призму сучасних музичних технік, тим самим створюючи новий напрям в українській музиці – неофольклоризм.

Мирослав Скорик у «Карпатському концерті» використовує гуцульські мелодії та ритми, надаючи їм нових барв у класичній оркестровці, що дозволяє зберегти елементи національної ідентичності в умовах глобалізації.

«Карпатський концерт» є одним із найвідоміших творів Мирослава Скорика, написаним у 1972 році для симфонічного оркестру. Це яскравий приклад його неофольклористичного підходу, де поєднуються елементи гуцульської музики та сучасної оркестрової техніки. Концерт складається з чотирьох частин, кожна з яких має виразну національну колоритність і відображає різні аспекти музичної традиції Карпатського регіону.

У творі використовуються елементи гуцульських мелодій та ритмів, що є типовими для народної музики цього регіону. Скорик застосовує такі техніки, як поліфонія, контрапункт, та використовує дисонанси, що надає його музиці глибокого сучасного звучання, не втрачаючи при цьому зв'язку з фольклорними коренями.

Основу музичної тканини твору становлять характерні народні мелодії, які використовують трембіту, сопілку та інші традиційні інструменти в оркестровій обробці. Однією з найбільш упізнаваних рис концерту є гуцульські танцювальні ритми – веселі, енергійні та виразні, що відображають характер та культуру Карпатського регіону.

Композитор застосовує широкий спектр оркестрових інструментів, що дозволяє йому передати яскраві національні відтінки, одночасно створюючи багату, динамічну звукову палітру. У творі використовуються як традиційні оркестрові інструменти, так і народні мотиви, що дозволяє досягти гармонійного поєднання двох музичних світів – класичного та фольклорного.

Неофольклоризм М. Скорика відзначається специфічним підходом до роботи з народною музикою: він не просто використовує фольклорні теми, але переосмислює їх через призму сучасних музичних технік, інтегруючи їх у симфонічні й камерні жанри. Композитор зберігає автентичні риси фольклору, але водночас надає їм нові смислові відтінки за допомогою складних гармоній, поліфонічних структур і оркестрових інструментів.

У творах М. Скорика чітко простежуються гуцульські мотиви, які складають основу його музичного мислення. Він не намагається буквально наслідувати народну музику, а навпаки, досліджує глибші сенси фольклорних тем і адаптує їх до нових музичних контекстів. Цей підхід дозволяє йому залишатися актуальним як у класичній музиці, так і в сучасній музичній культурі.

Використання національної музики в таких творах, як «Гуцульський триптих» та «Карпатська рапсодія», також демонструє його бажання зберегти національні музичні традиції, водночас розвиваючи їх у новому контексті. Важливо зазначити, що неофольклоризм М. Скорика не обмежується тільки українськими народними мотивами – він також досліджує світову музичну культуру, інтегруючи елементи джазу та інших сучасних жанрів у свої твори.

Творчість М. Скорика стала визначальною для розвитку української музики другої половини XX століття. Його неофольклоризм надихає нові покоління композиторів і виконавців, які прагнуть знайти баланс між народними традиціями

та сучасними тенденціями у музиці. Скорик продемонстрував, як можна використовувати національні музичні елементи для створення оригінальних творів, що залишаються актуальними й сьогодні.

Неофольклоризм став важливою складовою розвитку української композиторської школи, яка й досі активно звертається до фольклорних джерел для створення сучасних музичних творів. Цей підхід також сприяє збереженню національної музичної спадщини, забезпечуючи її передачу наступним поколінням через сучасні музичні форми.

Сучасні українські виконавці також активно звертаються до народної музики, переосмислюючи її для популярних жанрів. Наприклад, співачка Аліна Паш поєднує етнічні мотиви із сучасною поп-музикою та хіп-хопом. Її творчість демонструє, як можна сполучати народні елементи із сучасними музичними стилями, створюючи унікальні композиції, що зберігають національну ідентичність.

Гурт *DakhaBrakha* використовує автентичний український фольклор, додаючи до нього елементи світової музики, що робить їх твори унікальними та водночас доступними для слухачів з різних культур.

В умовах глобалізації музична спадщина стає не лише джерелом натхнення для митців, але й важливим інструментом збереження національної ідентичності. Використання фольклорних елементів у сучасній музиці дозволяє підтримувати зв'язок із культурними коренями, зберігаючи національну самобутність в умовах інтеграції у світову культуру.

Сучасна музика, побудована на основі народних мотивів, сприяє популяризації національної культури як в Україні, так і за її межами. Завдяки таким проектам, як *Eurovision*, українські виконавці можуть представляти елементи народної музики на світовій арені, що сприяє міжнародному визнанню та поширенню національних традицій.

Важливим аспектом сучасної музичної культури є використання новітніх технологій для збереження і популяризації музичної спадщини. Завдяки новітнім інструментам, як-от штучний інтелект та цифрові технології, митці можуть не лише

інтегрувати народну музику в сучасні твори, але й зберігати її в автентичній формі для майбутніх поколінь. Оцифровування архівних записів, реконструкція втрачених музичних елементів та інтерактивні музичні проєкти дозволяють підтримувати актуальність народної музики.

Українська архітектурна спадщина, зокрема народна архітектура, є важливим джерелом натхнення для сучасних архітекторів та дизайнерів. Використання елементів традиційної архітектури дозволяє створювати сучасні будівлі, які поєднують автентичні риси народного будівництва з інноваційними архітектурними рішеннями. Дослідження на тему «Традиції народної архітектури в сучасному будівництві України» розглядає, як сучасні архітектори переосмислюють традиційні конструкції, що дозволяє їм зберегти національну ідентичність в умовах глобалізації.

Сучасні українські художники активно переосмислюють культурну спадщину через інтерпретацію традиційних символів і образів. Це особливо помітно у живописі, графіці та перформансах, де історичні події, народні архетипи та символіка служать основою для нових художніх пошуків. Наприклад, творчість таких митців, як Олександр Ройтбурд, демонструє, як можна переосмислити історичні образи, інтегруючи їх у сучасний мистецький контекст. Його роботи поєднують традиційні українські іконографічні образи із сучасними техніками, що створює нові сенси для збереження та популяризації культурної спадщини.

Сучасне мистецтво, яке використовує елементи культурної спадщини, стикається з проблемою комерціалізації традиційних культурних елементів. У дослідженнях наголошується на важливості збереження автентичності спадщини та необхідності дотримання етичних норм при її використанні. Неетичне використання або надмірна комерціалізація спадщини може призвести до втрати її культурної цінності.

Культурна спадщина відіграє важливу роль у розвитку сучасного мистецтва, надаючи митцям багатий матеріал для творчих експериментів і переосмислення традиційних форм вираження. Збереження та популяризація спадщини через мистецтво є важливими для підтримання національної ідентичності, особливо в

умовах глобалізації. Однак, при використанні спадщини, необхідно враховувати етичні питання і дотримуватися автентичності, щоб зберегти її справжню цінність для майбутніх поколінь.

Музична спадщина є потужним джерелом натхнення для сучасної музики, сприяючи як збереженню національної ідентичності, так і розвитку нових музичних напрямів. Сучасні митці, композитори та музиканти переосмислюють народні мотиви через призму сучасних музичних стилів, створюючи твори, які зберігають автентичність і водночас адаптуються до вимог сучасної аудиторії. Технологічні інновації також сприяють збереженню та популяризації музичної спадщини, забезпечуючи її актуальність у майбутньому.

Список використаної літератури та джерел

1. Білоконь, Ю., 2019. Традиції народного мистецтва в сучасному образотворчому мистецтві України. *Культура і мистецтво України*, 28(1), сс.25–36.
2. Гриненко, В., 2020. Використання народної музики в сучасній українській композиторській школі. *Музична культура України*, 12(3), сс.45–59.
3. Синиця, М., 2021. Традиції народної архітектури в сучасному будівництві України. *Архітектурна спадщина та сучасні тенденції*, 19(2), сс.90–101.
4. Кушнір, О., 2020. Культурна спадщина як інструмент національної ідентичності: виклики сучасності. *Українська культурологія*, 15(4), сс.12–22.
5. Прокопенко, Т., 2022. Переосмислення традиційних образів у сучасному українському мистецтві. *Візуальне мистецтво України*, 32(2), сс.30–47.

ОЛЕКСАНДР БОНДАР

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-8162-5083>

магістрант першого року навчання

кафедри оперної підготовки та музичної режисури

Національної музичної академії імені П. І. Чайковського

Науковий керівник: Олена Касьянова,

кандидат мистецтвознавства,

професор, заслужений діяч мистецтв України,

професор кафедри оперної підготовки та музичної режисури

Національної музичної академії імені П. І. Чайковського

(Київ, Україна)

©Бондар О., 2024.

АНАЛІЗ ЗНАКОВИХ СЦЕНІЧНИХ УТІЛЕНЬ

ОПЕРИ Р. ШТРАУСА «САЛОМЕЯ» У ХХІ СТОЛІТТІ

Постановка проблеми. Опера Ріхарда Штрауса «Саломея», написана на початку ХХ століття, є яскравим зразком музичного експресіонізму доби модерну. В умовах відродження інтересу до естетики експресіонізму на початку